

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка ПАГУТИ Мирослава Вікторовича на дисертаційне дослідження НИЩАКА Дмитра Івановича «Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності», подане до захисту в разову спеціалізовану вчену раду ДФ 36.053.041 у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)»

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами. У сучасних умовах швидкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та інтеграції цифрових інструментів у всі сфери життєдіяльності, питання підготовки педагогічних кадрів (зокрема вчителів технологій), здатних професійно, творчо й безпечно використовувати цифрові ресурси в освітньому процесі, набуває особливого значення.

Цифровізація освіти актуалізує потребу в переосмисленні змісту, форм і методів професійної підготовки майбутніх учителів технологій, орієнтованої на формування їхньої готовності до діяльності в умовах цифровізованого освітнього процесу. У цьому контексті дисертаційна робота Нищака Д.І. «Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності» постає важливою як для розвитку теорії, так і практики фахової підготовки студентів педагогічних ЗВО.

Актуальність дисертаційного дослідження Нищака Д.І. визначається кількома ключовими обставинами, зокрема трансформацією освітнього середовища під впливом цифровізації, зростанням ролі онлайн-ресурсів, дистанційного й змішаного навчання, потребою формування у майбутніх учителів технологій компетентностей, що включають не лише володіння технічними засобами, а й уміння інтегрувати цифрові інструменти у професійну діяльність.

Тема дисертаційного дослідження узгоджується із планом науково-дослідницьких робіт Дрогобицького державного педагогічного університету

імені Івана Франка і є складовою наукової теми кафедри технологічної та професійної освіти «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців у галузі технологічної та професійної освіти до інноваційної педагогічної діяльності» (державний реєстраційний номер – 0120U101056). Тему дисертації затверджено вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 12 від 03 листопада 2022 року).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Аналіз змісту дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що дослідження вирізняється чіткою логікою побудови та продуманою структурою, а сформульовані автором наукові положення, висновки й рекомендації є належно обґрунтованими та переконливими. Структура дисертації є внутрішньо логічною, методично вивіреною та повністю узгоджується з поставленою метою і завданнями, що забезпечило можливість формулювання аргументованих і конкретних висновків. Науковий апарат сформульовано чітко та вичерпно: коректно визначено об'єкт і предмет дослідження, окреслено його мету та конкретизовано систему завдань.

Чітко окреслена мета дала змогу автору вибудувати продуману логіку наукового пошуку, послідовно визначити етапи дослідження та обґрунтувати доцільність обраної методики педагогічного експерименту.

Достовірність результатів забезпечується комплексним і раціональним використанням методів дослідження, а широка джерельна база, що налічує 308 найменувань (з них 78 – іноземною мовою), засвідчує ґрунтовність, системність і змістовну наповненість дисертації як завершеної наукової праці з новими результатами.

Наукова новизна дослідження. Дисертаційне дослідження має значний науковий потенціал і відзначається теоретичною новизною, яка проявляється у формулюванні цілісного педагогічного концепту готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності, а також у розробці диференційованих механізмів її формування.

Здобувач уточнює сутність та розкриває структуру готовності майбутнього вчителя технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у

професійній діяльності; подає комплексну характеристику дидактичних можливостей цифрових освітніх ресурсів у фаховій підготовці вчителя технологій, а також окреслює ефективні шляхи формування готовності до їх застосування у професійній діяльності.

Нищак Д.І. обґрунтовує педагогічну модель формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів, що включає цільовий, інформаційно-змістовий, організаційно-діяльнісний та оцінювально-аналітичний компоненти. Такий підхід дозволяє розглядати готовність не як статичну характеристику, а як інтегровану якість професійної компетентності педагога, що розвивається у процесі навчання та професійної діяльності.

Автором виявлено, схарактеризовано й експериментально підтверджено дієвість комплексу педагогічних умов, а також дидактичних засобів реалізації моделі формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності; визначено критерії, відповідні їм показники, а також встановлено та схарактеризовано рівні цієї готовності.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дисертаційного дослідження мають високу практичну цінність і можуть бути використані: при розробці програм навчальних дисциплін для забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів технологій; у процесі проектування цифрових освітніх ресурсів для студентів педагогічних ЗВО; при розробці системи моніторингу та оцінювання професійної готовності здобувачів освіти; для підвищення кваліфікації практикуючих учителів технологій з питань впровадження цифрових ресурсів в освітній процес.

Особливо важливими є розроблена автором програма навчальної дисципліни «Цифрові технології у трудовій підготовці школярів» та авторський електронний підручник, призначений для інформаційного супроводу освітнього процесу з фахових дисциплін, які можуть бути інтегровані в освітній процес ЗВО та системи післядипломної педагогічної освіти.

Загальна оцінка змісту роботи. У першому розділі роботи здійснено

теоретико-методологічний аналіз проблеми формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності. Автором проаналізовано сучасний стан досліджуваної проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі, конкретизовано сутність і зміст базових понять дослідження.

Підтверджено необхідність модернізації системи професійної підготовки майбутніх учителів у зв'язку з цифровізацією системи освіти; виявлено і схарактеризовано дидактичний потенціал сучасних цифрових освітніх ресурсів та їх вплив на ефективність освітнього процесу; обґрунтовано переваги використання цифрових ресурсів та визначено найбільш доцільні їх види для підготовки майбутніх учителів технологій.

У *другому розділі* роботи здобувачем розроблено педагогічну модель формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності, розкрито організаційно-методичні особливості реалізації цієї моделі, а також визначено і науково обґрунтовано комплекс педагогічних умов, дотримання яких забезпечує ефективність практичного впровадження запропонованої моделі в освітній процес ЗВО.

Автором окреслено роль і місце різних видів цифрових освітніх ресурсів у структурі професійної підготовки майбутніх учителів технологій, розроблено та впроваджено авторський електронний підручник як ключовий засіб інформаційної підтримки навчального процесу та встановлено необхідність його інтеграції з іншими цифровими ресурсами у межах цілісного освітнього середовища.

У *третьому розділі* дисертаційної роботи представлено організацію та результати експериментального дослідження, спрямованого на перевірку ефективності запропонованої педагогічної моделі формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності, а також педагогічних умов і дидактичних засобів її реалізації. Автором обґрунтовано та застосовано систему критеріїв і показників для діагностування рівня готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів, визначено та схарактеризовано рівні

сформованості цієї готовності (високий, достатній, середній, низький).

Розділ містить опис етапів педагогічного експерименту, методика оцінювання й інтерпретації одержаних результатів та їх статистичний аналіз, що підтверджує наукову зрілість і дослідницьку компетентність автора, високий рівень володіння методологією науково-педагогічного дослідження.

Вірогідність й аргументованість результатів дисертаційного дослідження забезпечується широким використанням комплексу наукових методів та репрезентативністю вибірки студентів, що підтверджується одержаними експериментальними даними, які вказують на доцільність і педагогічну ефективність запропонованої педагогічної моделі формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях. Достатня кількість публікацій автора (16 найменувань, з яких 6 статей у фахових наукових виданнях України) цілісно і ґрунтовно відображають зміст дисертаційного дослідження. Рівень і повнота представлення результатів наукового пошуку в публікаціях, а також їх кількість відповідають установленим вимогам. Матеріали дослідження оприлюднені та обговорені на міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференціях, а також на наукових семінарах кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Дотримання академічної доброчесності. У ході виконання дисертаційного дослідження здобувач дотримувався встановлених принципів і норм академічної доброчесності. Проведений аналіз змісту роботи підтверджує відсутність ознак академічного плагіату, а також випадків фабрикації чи фальсифікації результатів. Текст дисертації відзначається стилістичною цілісністю, що свідчить про її завершеність і самостійний характер. Усі наукові положення та ідеї, викладені в роботі Нищака Д.І., є результатом його власного наукового пошуку.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційного дослідження. У цілому високо оцінюючи наукову та практичну значущість отриманих

автором результатів, доцільно звернути увагу на окремі дискусійні аспекти роботи, а також висловити деякі зауваження й побажання щодо її вдосконалення:

1. У дисертації автор обґрунтовує доцільність застосування різних видів цифрових освітніх ресурсів у процесі професійної підготовки майбутніх учителів технологій. Водночас їх розгляд у роботі має переважно узагальнений характер і обмежується короткою характеристикою (с. 69–74). У зв'язку з цим доцільним видається більш розгорнуте висвітлення потенціалу цифрових освітніх ресурсів щодо підвищення рівня професійної компетентності студентів і формування їх готовності до системного використання таких ресурсів у майбутній професійній діяльності.

2. Серед визначених й обґрунтованих педагогічних умов реалізації моделі формування готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності автор виокремлює високий рівень мотивації здобувачів освіти до свідомого та активного використання цифрових освітніх ресурсів у процесі професійно-педагогічної підготовки (с. 136–138). Водночас механізми формування такої мотивації, на нашу думку, у дисертації висвітлено недостатньо ґрунтовно.

3. Визначаючи рівні готовності студентів до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності, доцільно обмежитися використанням усталених традиційних градацій (низький, середній, достатній, високий), без їх додаткового дублювання альтернативними характеристиками (репродуктивний, аналітичний, перетворювальний, креативний), що сприяло б кращій усвідомленості та сприйняттю поданої інформації.

4. У роботі присутні незначні огріхи, зокрема щодо її оформлення. У тексті зустрічаються поодинокі граматично-стилістичні недогляди, хоча в цілому зміст роботи структурований, вичитаний й логічно викладений відповідно до вимог наукового стилю української мови.

Висловлені зауваження не применшують важливого наукового значення дисертаційного дослідження Нищака Д.І., а носять лише рекомендаційний характер.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Нищака Д.І. на тему

«Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності» – це цілісне наукове дослідження, що свідчить про високий рівень наукової компетентності та самостійності автора. Рівень викладених у дисертації наукових положень проведеного дослідження, його наукова новизна й аргументованість отриманих результатів вказують на відповідність представленої роботи вимогам нормативних документів до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, зокрема Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами).

Вважаємо, що дисертація на тему «Формування готовності майбутніх учителів технологій до застосування цифрових освітніх ресурсів у професійній діяльності» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – Нищак Дмитро Іванович – на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» за спеціальністю 015 «Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри технологічної
та професійної освіти
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Мирослав ПАГУТА

